

Valga maakonnas, Otepää vallas, Sarapuu külas, Valga metskond 10 maaüksusel (katastritunnus 72402:003:1570) riigimetsa kvartali VL596 eraldisel 19 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) volitatud esindaja Rein Kuke poolt 29.01.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhthimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Valga maakonnas, Otepää vallas, Sarapuu külas, Valga metskond 10 maaüksusel riigimetsa kvartali VL596 kinnistu eraldisel 19 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 29.01.2025 Keskkonnaametile metsateatise nr 50001104859 kvartali VL596 eraldisel 19 lageraie teostamiseks. Raie on kavandatud 2,54 ha suurusel alal, kavandatud raiaemaht on 966 tm.

Kavandatud raicala piirneb Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kakulaane loodusala ja Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndiga.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Lageraie on kavandatud 2,54 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht 966 tm. Lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Valga metskond 10 kinnistu asub Valga maakonnas, Otepää vallas. Kavandatud raie jääb alale, kus kehtib 2006. aastal kehtestatud Sangaste valla üldplaneering¹ (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Sangaste vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud lageraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

¹ <https://www.otepaa.ee/sangaste-valla-uldplaneering>

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Valga metskond 10 kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspäikonnas. Kavandatud raiealaga piirnevad registreeritud kehtivaid lageraie metsateised eraldistel 28 ja 37 kokku 1,33 ha suurusel alal 252 tm. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub jänesekapsa-mustika kasvukohatüübis. Eraldisel kasvab raieküps kuuseenamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus lageraie läbi viiakse. Lageraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus, lageraie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel piirneb kavandatav lageraie eraldisel 19 I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure piiritletud elupaigaga ja Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndiga.

Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärgid on loetletud must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse eeskirjas³. Tingimused metsa majandamisele on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 5.

Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevöönd hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Kakulaane loodusala.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus.

³ Keskkonnaministri 03.07.2006 määrus nr 43.

Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava lageraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raiealal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- kavandatud raie ei mõjuta oluliselt maastikuilmet või looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raie on kavandatud 2,54 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei mõjuta.

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Lageraie on kavandatud Kakulaane loodusala mõjualas. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kakulaane loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Lageraiet on kavandatud Kakulaane loodusala piirneval alal. Kavandatud lageraie käigus raiutakse raielangilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemne- ja säilikuud.

Kuna kavandatud raiealal ja raieala mõjualas (30m) ei asu Kakulaane loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe, siis kavandatud raietegevus Kakulaane loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta oluliselt Kakulaane loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

EELIS-e andmetel piirneb eraldisel 19 kavandatav lageraie I kategooria kaitsealuse linnuliigi, must-toonekure piiritletud elupaigaga ja Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndiga. Must-toonekurg on Eestis väljasuremisohus ja kriitilises seisundis olev liik.

Kõnealuses elupaigas asus üks must-toonekure pesa, mis on Eesti looduse infosüsteemi kantud 1987. a ning asustamata jäänud alates 2002. aastast, viimase vaatluse kohaselt on pesa varisenud (2024).

Vastavalt must-toonekure kaitse tegevuskavale (edaspidi tegevuskava⁶), tuleb liigi soodsa seisundi tagamiseks ja arvukuse püsimise või suurenemise võimaldamiseks säilitada ka kõiki ajutiselt asustamata kestlikke elupaiku.

Lageraie on kavandatud Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndiga piirneval alal. Must-toonekure kaitse tegevuskava⁷ kohaselt piiritletakse must-toonekurele sobiv elupaik pindobjektina 250–500 meetri raadiuses leitud pesapuust, arvestades must-toonekurele sobiva pesametsa levikut selle raadiuses. Võimaliku häirimise vältimiseks ja pesitsusvõimaluste säilitamiseks piiritletakse pesapaigaks enam kui 70-aastased puistud pindalalise objektina kuni 500 meetri raadiuses ja raiesmikud ning nooremad puistud, samuti häirimistundlikus alas asuvad muud kõlvikud vähemalt 250 meetri raadiuses must-toonekure pesast.

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

⁶ https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2021-05/must_toonekure_kaitse_tegevuskava.pdf

⁷ Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 14.02.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/105,

https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2021-05/must_toonekure_kaitse_tegevuskava.pdf

Kakulaane must-toonekure püsielupaigas on sihtkaitsevööndisse tsoneeritud 39,02 ha must-toonekure elupaigaks sobivat ala, kus majandustegevus (sh metsaraie) on keelatud.

Must-toonekured valivad pesapaigaks eeskätt tihedamad vanad puistud, kus on välja kujunenud loodusmetsale iseloomulik struktuur (rindelisus, surnud puidu rohkus jms). Tegevuskava kohaselt on must-toonekurele suure tähtsusega ohuteguriks toitumisalade kehv seisund ja jätkuv degradeerumine (uuendamisel olevas tegevuskava eelnõus peetakse seda kriitilise tähtsusega ohuteguriks). Toitumisalade kvaliteedi langus mõjutab otseselt liigi sigimisedukust.

Eraldisel 19 kavandatud lageraie alale must-toonekure potentsiaalset toitumisala (vooluveekogu) ei jää. Vastavalt tegevuskavale on sobivate pesapaikade vähesus praegusele must-toonekure populatsioonile väikese tähtsusega ohutegur. Tegevuskava kohaselt seisneb metsamajandustööde negatiivne mõju peamiselt pesa lähedal toimuvates pesitsusaegsetes raietes ja elupaikade killustumine. Raiet ei teostata must-toonekure elupaigas, seega kavandatud lageraiel ei ole olulist mõju piirnevale alale jääva must-toonekure elupaiga seisundile. Lageraie langi servas võib tekkida tormikahjustusi, kuid väikesel alal ei ole sellel püsielupaigale olulist mõju.

Must-toonekure elupaigast välja jääval 2,54 ha suurusel alal, teostatav lageraie ei mõjuta negatiivselt elupaiga kvaliteeti ja terviklikkust.

Arvestades eeltoodud kavandatud tegevus ei mõjuta oluliselt must-toonekure elupaika. Seega ei ole kavandatud raiel olulist mõju must-toonekurele ega tema elupaigale ja kavandatav raie ei kahjusta Kakulaane must-toonekure püsielupaiga kaitse-eesmärke.

Kavandatud raiealal ei esine muid Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida raie mõjutaks.

Kavandatud raiealal ja mõjupiirkonnas ei esine teadaolevalt teisi kaitstavaid loodusobjekte, mida raied mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Looduskaitseaduse § 55 tulenevalt on raie tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud lageraiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid töode

tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kakulaane loodusalale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele alaga piirnevale I kaitsekategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekurg elupaigale ja Kakulaane must-toonekure püsielupaiga sihtkaitsevööndile.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Diana Babina

Metsahoiuspetsialist

Metsaosakond